

اظهار نظر کارشناسی درباره:
« طرح استفساریه نحوه احتساب کسر ساعت کار جانبازان موضوع مواد (۹) و (۱۱) قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی »

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۴۲۰

شماره چاپ:

—

تاریخ چاپ:

—

معاونت مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۷۶۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۶/۲۷

متن طرح

ماده واحده:

آیا نحوه احتساب و ذخیره کسر ساعت کار جانبازان موضوع مواد (۹) و (۱۱) قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، مشمول محدودیت موضوع ماده (۸۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی است؟

پاسخ:

خیر، کسر ساعت کار جانبازان اختصاص به مراتب جانبازی آنان دارد و نحوه احتساب آن مشمول محدودیت ماده (۸۴) قانون مدیریت خدمات کشوری نمی‌باشد.

مقدمه

به موجب ماده (۹)^۱ و (۱۱)^۲ «قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۴/۰۳/۳۱»^۳، برای جانبازان - با توجه به نوع و درصد جانبازی و کاهش توانایی آنان - و همچنین برای افراد شاغل در دستگاه‌های مشمول این قانون که عهده‌دار پرستاری و مراقبت‌های ویژه جانبازان هستند، «کسر ساعت کار» در نظر گرفته شده است تا با ساعاتی کمتر از سایر افراد، از حقوق و مزایای کامل قانونی بهره‌مند شوند. این مزیت به دلیل جبران شرایط خاص جسمی یا روحی آنان مدنظر قرار گرفته است. در ادامه نیز مطابق تبصره «۲» ماده (۹) قانون مذکور؛ «جانبازانی که به هر دلیل نتوانند از کسر ساعات کار استفاده نمایند، از اضافه‌کار ساعتی، مرخصی سالیانه و کسر سنوات خدمت بازنشستگی به نحوی که در آیین‌نامه آن پیش‌بینی می‌گردد برخوردار خواهند شد».

۱. ماده (۹) - میزان ساعات کار کلیه جانبازان با توجه به نوع و درصد جانبازی و کاهش توانایی آنان به موجب آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد کمیته‌ای به سرپرستی نماینده بنیاد با موافقت ولی فقیه یا نماینده مآذون از طرف ایشان و عضویت نمایندگان تام‌الاختیار سازمان امور اداری و استخدامی کشور، وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
۲. ماده (۱۱) - میزان ساعات کار افراد شاغل در دستگاه‌های مشمول این قانون که عهده‌دار پرستاری و مراقبت‌های ویژه جانبازان می‌گردند (بنابر رای کمیسیون پزشکی تخصصی تعیین درصد جانبازی) تا حداکثر نصف ساعات کار هفتگی مقرر با استفاده از مزایای کامل قانونی تقلیل خواهد یافت. نحوه و ترتیب اجرای این ماده طی آیین‌نامه موضوع ماده (۹) مشخص می‌گردد.
۳. از این قانون به اختصار، با عنوان «قانون تسهیلات» یاد می‌شود.

ازسویی در ارتباط با نحوه و میزان استفاده از مرخصی و ذخیره آن، احکامی در «قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۰۷/۰۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی»، برشمرده شده است، از جمله ماده (۸۴)^۱ که محدودیت استفاده از مرخصی استحقاقی برای کارمندان دستگاه‌های اجرایی را به مدت سالیانه ۳۰ روز در نظر گرفته و صرفاً نیمی از آن قابلیت ذخیره شدن دارد. دو حکم مذکور، موجب اختلاف نظر گردیده است که آیا احکام موضوع مواد (۹) و (۱۱) قانون تسهیلات نیز مشمول محدودیت‌های ماده (۸۴) قانون مدیریت خدمات کشوری، هستند یا خیر؟ بر همین اساس طرح استفساریه نحوه احتساب کسر ساعت کار جانبازان موضوع مواد (۹) و (۱۱) قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده است که در ادامه به بررسی آن خواهیم پرداخت.

ارزیابی طرح

۱. به طور کلی این نکته به نظر می‌رسد که حکم مقنن در مواد (۹) و (۱۱) قانون «تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۷۴/۰۳/۳۱» درباره برخورداری از کسر ساعت کار، به منظور کمک به شرایط خاص جانبازان به دلیل وضعیت نامساعد جسمی یا روحی بوده تا منجر به تأثیر مطلوب در نحوه خدمت ایشان شود. در نتیجه این امکان به خودی خود امتیازی از جانب قانونگذار برای رفع این نقصان بوده تا سختی‌های ناشی از شرایط خاص آنان از این طریق به نحوی جبران شده و با ساعات خدمت کمتر نسبت به سایر افراد، به همان میزان از حقوق و مزایا بهره‌مند باشند. لذا به نظر می‌رسد عدم استفاده از این امتیاز و تبدیل آن به مرخصی استحقاقی یا ذخیره نمودن آن مخصوصاً بدون شمول محدودیت‌های ماده (۸۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۰۷/۰۸، تبدیل این امکان به یک امتیاز مضاعف بوده و توجیهی ندارد و چه بسا بتوان آن را به منزله تبعیض ناروا و مغایر بند «۹» اصل سوم (۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تلقی نمود. به علاوه آنکه موجب ترغیب جانبازان به ذخیره مرخصی و عدم استفاده از کسر ساعت کار می‌شود که برخلاف هدف قانونگذار بر جبران شرایط خاص آنان بوده و مغایر نظام اداری صحیح مذکور در بند «۱۰» اصل سوم (۳) قانون اساسی است.

۲. بنابر اصل تخصیص عام مؤخر به وسیله خاص مقدم، قانون تسهیلات (۱۳۷۴) - به عنوان قانون خاص - موجب تخصیص قانون مدیریت خدمات کشوری (۱۳۸۶) - به عنوان قانون عام در زمینه موضوعات استخدامی - می‌شود، لکن از آنجا که قانون تسهیلات درباره ذخیره مرخصی ساکت است، قانون مدیریت خدمات کشوری مجرا بوده و باید قائل به شمول محدودیت مذکور در ماده (۸۴) قانون مدیریت خدمات کشوری بود.

۳. در ارتباط با همین موضوع، رأی شماره ۷۷۱-۷۷۰ مورخ ۱۳۹۶/۸/۱۶ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری شایان توجه است. در این رأی بیان شده است که حکم مقرر در تبصره «۲» ماده (۹) قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی، مبنی بر اینکه جانبازانی که به هر دلیل نتوانند از کسر ساعات کار استفاده نمایند می‌توانند از مرخصی سالیانه برخوردار شوند، صرفاً مبین افزایش مرخصی استحقاقی آنان بوده و به منزله افزودن به ذخیره مرخصی نیست و نحوه ذخیره مرخصی تابع عمومات مقررات

---

۱. ماده (۸۴) - کارمندان دستگاه‌های اجرایی سالی سالی روز حق مرخصی کاری با استفاده از حقوق و مزایای مربوط را دارند. حداکثر نیمی از مرخصی کارمندان در هر سال قابل ذخیره شدن است.

استخدامی است و در ماده (۸۴) قانون مدیریت خدمات کشوری نحوه ذخیره‌سازی مرخصی کاری حداکثر به میزان نیمی از مرخصی کارمندان در هر سال تعیین شده است. بنابراین در مورد جانبازان به هر میزان که مرخصی داشته باشند و استفاده نکرده باشند در نهایت حداکثر نیمی از مرخصی استحقاقی موضوع ماده (۸۴) قانون مدیریت خدمات کشوری قابل ذخیره است.

نتیجه‌گیری

امکان استفاده از کسر ساعت کار، با هدف جبران شرایط خاص جانبازان و بالا رفتن بهره‌وری امور اداری بوده و به خودی خود، مزیتی برای آنان است. عدم استفاده از این امکان و تبدیل آن به یک مزیت مضاعف مغایر بند «۹» و «۱۰» اصل سوم (۳) قانون اساسی مبنی بر منع تبعیض ناروا و نظام اداری صحیح به نظر می‌رسد. به علاوه آنکه اگرچه قانون خاص مقدم (قانون تسهیلات) باعث تخصیص قانون عام مؤخر (قانون مدیریت خدمات کشوری) می‌شود، اما به دلیل سکوت قانون تسهیلات درباره ذخیره مرخصی، ماده (۸۴) قانون مدیریت مبنای عمل خواهد بود. لذا با عنایت به نکات بیان شده، استفساریه مذکور قانونگذاری جدید محسوب گشته و مغایر اصل هفتادوسوم (۷۳) قانون اساسی و نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۷ شورای نگهبان به نظر می‌رسد و رد کلیات آن مورد پیشنهاد است.